Noktalama — Deneme

Akıllı Soru · 05.11.2026 · 8 soru

Yazılı anlatımda aynı görevdeki sözleri art arda sıralamak, cümlenin anlam örgüsünü belirginleştirir. Örneğin “Düzenli, dikkatli ve sabırlı çalıştı.” cümlesinde kullanılan işaret, eş görevli sözleri birbirinden ayırır. Buna karşılık açıklama yapılacak bir yargının ardından farklı bir işaretten yararlanılır.

1. Bu parçaya göre aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Noktalama işaretleri, cümledeki anlam ilişkilerini belirginleştirebilir.

B) Aynı görevdeki bütün sözler, birbirinden noktalı virgülle ayrılmalıdır.

C) Açıklama içeren her cümlenin sonunda virgül kullanılmalıdır.

D) Noktalama işaretlerinin temel amacı, cümleleri kısaltmaktır.

E) Sıralanan sözler arasında hiçbir durumda işaret kullanılmamalıdır.

2. “Yazar, açıklamaya geçeceğini belirtti; ardından ‘Dikkat edilmesi gereken bir nokta var’ dedi.” cümlesinden aşağıdakilerin hangisi kesin olarak çıkarılabilir?

A) Yazar, bir açıklama yapacağını haber vermiştir.

B) Yazar, açıklamasını tamamlamadan konuşmayı bırakmıştır.

C) Yazar, duyduğu şaşkınlığı ünlem işaretiyle belirtmiştir.

D) Yazar, karşısındaki kişiye doğrudan bir soru yöneltmiştir.

E) Yazar, satıra sığmayan bir sözcüğü bölerek yazmıştır.

Bir metinde duygunun niteliği, cümlenin sonundaki işaretle de belirginleşebilir. “Bu haberi gerçekten siz mi verdiniz?” cümlesinde yazar, bilgi isteme anlamını öne çıkarır. “Ne güzel bir haber!” cümlesinde ise sevinç duyulduğu anlaşılır; anlatımın sürdürülmediği bir yerde farklı bir işaret tercih edilir.

3. Bu parçadan aşağıdakilerin hangisine ulaşılamaz?

A) Soru anlamı taşıyan cümlelerin sonunda özel bir işaretten yararlanılır.

B) Sevinç bildiren cümlelerin sonunda kullanılan işaret, duyguyu görünür kılar.

C) Anlatımın tamamlanmadığı durumlarda cümlenin sonuna farklı bir işaret getirilebilir.

D) Bilgi isteme amacı taşıyan her cümle, karşısındaki kişide kesin şaşkınlık oluşturur.

E) Cümle sonundaki işaret, anlatımın anlamını belirginleştirmeye katkıda bulunabilir.

4. “Konuşmacı, sözünü tamamlamadan sustu...” cümlesinde anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

A) Konuşmacının anlatımı tamamlanmadan kesilmiştir.

B) Konuşmacı, duyduğu sevinci açıkça dile getirmiştir.

C) Konuşmacı, karşısındaki kişiden bilgi istemiştir.

D) Konuşmacı, satıra sığmayan bir sözcüğü bölmüştür.

E) Konuşmacı, kendisinden sonra örnek verileceğini bildirmiştir.

I. Ankara'daki toplantıda eğitim, sağlık ve ulaşım başlıkları ele alındı. II. Bursa'da arşiv çalışması yapan ekip, beklenmedik bir belge buldu. III. Konya'da düzenlenen sergide Selçuklu, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerine ait eserler tanıtıldı. IV. İzmir'deki merkezde uzmanlar; harita, fotoğraf ve yazışmaları karşılaştırdı. V. Trabzon'da yapılan incelemede eski liman, depo ve sur kalıntıları kayda geçirildi.

5. Numaralanmış cümlelerin hangisinde noktalı virgülün kullanımı yanlıştır?

A) V.

B) III.

C) II.

D) I.

E) IV.

Ankara'daki müzede 1923'ten kalma mektuplar (I) fotoğraflar, haritalar ve günlükler sergileniyor. Ziyaretçiler (II) sabah saatlerinde sessizce geziyor; görevli (III) eserlerin geçmişini anlatıyor. Çıkışta herkes (IV) broşürünü alıp (V) avluya yöneliyor.

6. Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine virgül (,) getirilmelidir?

A) IV

B) II

C) I

D) V

E) III

I. Toplantıya Ayşe, bölüm başkanı; Murat, raportör; Selin, gözlemci olarak katıldı. II. Seyahat çantasında gömlek, kazak; kitap, defter; ilaç ve gözlük vardı. III. Bahçede güller, laleler; salonda vazolar, tablolar; koridorda aynalar sergilendi. IV. Anket sonuçları yaş, gelir; eğitim, meslek; ikamet bilgilerine göre incelendi. V. Pazardan elma; armut; kiraz ve erik aldı.

7. Noktalı virgülün kullanımına ilişkin yanlışlık, numaralanmış cümlelerin hangisindedir?

A) I.

B) V.

C) III.

D) IV.

E) II.

Ankara'daki toplantıda (I) öğretmenler (II) öğrenciler ve (III) veliler görüşlerini paylaştı. Daha sonra (IV) kısa bir değerlendirme yapıldı ve (V) kararlar tutanağa geçirildi.

8. Bu parçada numaralanmış yerlerden hangisine virgül getirilmelidir?

A) III

B) II

C) IV

D) I

E) V

Cevap Anahtarı

1. A	2. A	3. D	4. A	5. E
6. C	7. B	8. B		

Çözümler

1. Parçada eş görevli sözcüklerin ayrıldığı ve açıklama öncesinde farklı bir işaret kullanıldığı belirtilmektedir. Bu bilgiler, noktalama işaretlerinin cümledeki anlam ilişkilerini görünür kıldığını gösterir. B seçeneği sıralı her öge için aynı işareti zorunlu tutarak kapsamı genişletir.

2. Cümlede açıklamaya geçileceği önceden bildirildiği için açıklama beklentisi açıkça vardır. Bu durum, açıklama veya örnekten önce iki nokta kullanılabilmesi kuralıyla örtüşür. Diğer seçeneklerdeki tamamlanmamışlık, şaşma, soru sorma ve sözcük bölme anlamları cümlede bulunmamaktadır.

3. Parça, soru anlamı ve sevinç duygusuyla birlikte anlatımın tamamlanmaması durumunu açıklamaktadır. Ancak bilgi istemenin karşıdaki kişide kesin şaşkınlık oluşturduğu söylenmemiştir. Bu nedenle D seçeneğine parçadan ulaşılamaz; C seçeneği ise tamamlanmamış anlatım bilgisine dayanmaktadır.

4. Cümle sonunda kullanılan üç nokta, anlatımın bitmediğini veya sözün tamamlanmadığını bildirir. Bu nedenle konuşmacının sözü tamamlanmadan kesildiği anlaşılır. B, C, D ve E seçenekleri ise başka işaretlerin kullanım alanlarına ilişkin anlamları cümleye taşımaktadır.

5. Noktalı virgül, içinde virgül bulunan sıralı ögeleri ayırmak için kullanılabilir. IV. cümlede noktalı virgülden önce böyle bir sıralı öge bulunmadığından kullanım yanlıştır; diğer cümlelerdeki virgüllü diziler bu koşulu karşılar.

6. C numaralı yerde mektuplar, fotoğraflar, haritalar ve günlükler sıralandığı için eş görevli sözcükler arasına virgül getirilmelidir. B numaralı yerde özne ile yüklem arasına, E, A ve D numaralı yerlerde ise virgül gerektiren bir sıralama bulunmamaktadır.

7. B numaralı cümlede elma, armut, kiraz ve erik basit bir sıralı öge dizisi oluşturduğundan aralarında noktalı virgül kullanılamaz. A, E, C ve D numaralı cümlelerde ise virgül içeren öbekler noktalı virgülle ayrılmıştır; bu, kullanımın gerekli koşuludur.

8. B numaralı yer, virgülle ayrılması gereken eş görevli sözcüklerin ikinci grubundan önce bulunmaktadır. D ve A aynı sıralamayı oluştursa da ilk sözcükten önce virgül kullanılamaz; C ve E ise cümle içinde böyle bir sıralama ilişkisi kurmaz.